

പതിനഞ്ചാം കേരള നിയമസഭ

പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച കമ്മിറ്റി
(2021-2023)

ആറാമത് റിപ്പോർട്ട്

(2022 ജൂലൈ മാസം 15-ാം തീയതി സഭയിൽ സമർപ്പിച്ചത്)

[പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച സമിതി (2016-2019) യുടെ അഞ്ചാമത് റിപ്പോർട്ടിലെ (ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണവും സംരക്ഷണവും സംബന്ധിച്ച സമിതിയുടെ പ്രത്യേക റിപ്പോർട്ട്) ശുപാർശകളിന്മേൽ സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടികൾ സംബന്ധിച്ച്]

കേരള നിയമസഭാ സെക്രട്ടേറിയറ്റ്

തിരുവനന്തപുരം

2022

പതിനഞ്ചാം കേരള നിയമസഭ

**പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച കമ്മിറ്റി
(2021-2023)**

അനുമത് റിപ്പോർട്ട്

(2022 ജൂലൈ മാസം 15-ാം തീയതി സഭയിൽ സമർപ്പിച്ചത്)

[പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച സമിതി (2016-2019) യുടെ അഞ്ചാമത് റിപ്പോർട്ടിലെ (ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണവും സംരക്ഷണവും സംബന്ധിച്ച സമിതിയുടെ പ്രത്യേക റിപ്പോർട്ട്) ശുപാർശകളിന്മേൽ സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടികൾ സംബന്ധിച്ച്]

ഉള്ളടക്കം

പേജ്

സമിതിയുടെ ഘടന	..	v
ആമുഖം	..	vii
അദ്ധ്യായം I : റിപ്പോർട്ട്	..	1
അദ്ധ്യായം II : സമിതിയുടെ ശുപാർശകളും അതിനോട് സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടികളും സംബന്ധിച്ച വിശദാംശം	..	2
അദ്ധ്യായം III : സർക്കാർ മറുപടി ലഭ്യമാക്കാത്ത ശുപാർശകൾ സംബന്ധിച്ച വിശദാംശം	..	26
അദ്ധ്യായം IV : സമിതി വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെട്ട ശുപാർശകൾ സംബന്ധിച്ച വിശദാംശം	..	27
അദ്ധ്യായം V : സമിതിയുടെ തുടർശുപാർശകൾ	..	28

പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച കമ്മിറ്റി
(2021-2023)

ഘടന

അദ്ധ്യക്ഷൻ :

ശ്രീ. ഇ.കെ. വിജയൻ.

അംഗങ്ങൾ:

ശ്രീ. പി. കെ. ബഷീർ

ശ്രീ. എൽദോസ് പി. കുന്നപ്പിള്ളിൽ

ശ്രീ. ജോബ് മൈക്കിൾ

ശ്രീ. ലിനോ ജോസഫ്

ശ്രീ. ടി. ഐ. മധുസൂദനൻ

ശ്രീ. കെ. ഡി. പ്രസേനൻ

ശ്രീമതി യു. പ്രതിഭ

ശ്രീ. സജീവ് ജോസഫ്.

നിയമസഭാ സെക്രട്ടേറിയറ്റ് :

ശ്രീമതി കവിത ഉണ്ണിത്താൻ, സെക്രട്ടറി-ഇൻ-ചാർജ്ജ്

ശ്രീമതി ഷബാന അജ്ജം, ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറി

ശ്രീമതി ദീപ എൻ. ജി., ഡെപ്യൂട്ടി സെക്രട്ടറി

ശ്രീ. ജോമി കെ. ജോസഫ്, അണ്ടർ സെക്രട്ടറി.

ആമുഖം

പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച സമിതി (2016-2019) യുടെ അഞ്ചാമത് റിപ്പോർട്ട് (ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണവും സംരക്ഷണവും സംബന്ധിച്ച സമിതിയുടെ പ്രത്യേക റിപ്പോർട്ട്) 2-3-2018-ൽ കൂടിയ സമിതിയോഗം അംഗീകരിച്ച് 2017 ആഗസ്റ്റ് 23-ാം തീയതി സഭയിൽ സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. റിപ്പോർട്ടിലെ ശിപാർശകളിന്മേൽ സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി സംബന്ധിച്ച ആക്ഷൻ ടേക്കൺ റിപ്പോർട്ടാണിത്.

2022 ജൂലൈ മാസം 12-ാം തീയതി കൂടിയ സമിതിയോഗം ഈ റിപ്പോർട്ട് അംഗീകരിച്ചു.

തിരുവനന്തപുരം,
2022 ജൂലൈ 12.

ഇ. കെ. വിജയൻ,
അദ്ധ്യക്ഷൻ,
പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച കമ്മിറ്റി.

റിപ്പോർട്ട്

അദ്ധ്യായം I

പതിനാലാം കേരള നിയമസഭയുടെ പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച സമിതി (2016-2019) യുടെ അഞ്ചാമത് റിപ്പോർട്ട് (ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണവും സംരക്ഷണവും സംബന്ധിച്ച സമിതിയുടെ പ്രത്യേക റിപ്പോർട്ട്) 2017 ആഗസ്റ്റ് 23-ാം തീയതി സഭയിൽ സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. കേരളത്തിന്റെ ഗൃഹാതുരതയുടെ പ്രതീകമായിരുന്നതും എന്നാൽ ദിനംപ്രതി മരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുമായ ഭാരതപ്പുഴയെ മാലിന്യമുക്തമാക്കി സംരക്ഷിക്കേണ്ടത് വരുംതലമുറയുടെ നിലനില്പിന് അനിവാര്യമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കിയ സമിതി പ്രസ്തുത വിഷയത്തിൽ ബന്ധപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥരിൽ നിന്നും തെളിവെടുപ്പ് നടത്തിയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള സമിതിയുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളും ശിപാർശകളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട് സഭയിൽ സമർപ്പിച്ച റിപ്പോർട്ടിൽ 19 ശിപാർശകളാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നത്.

2. സമിതിയുടെ ശിപാർശകളിന്മേൽ അനന്തര നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിലേക്കായി റിപ്പോർട്ടിന്റെ പകർപ്പ് സർക്കാരിലേക്ക് അയച്ചുകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. പ്രസ്തുത ശിപാർശകളിൽ 15, 19 എന്നീ നമ്പർ ശിപാർശയൊഴികെയുള്ളവയുടെ നടപടിപത്രിക ലഭ്യമാക്കിയത് സമിതി പരിഗണിക്കുകയും ശിപാർശ 1, 9, 14 എന്നിവയിന്മേലുള്ള മറുപടി തൃപ്തികരമല്ലാത്തതിനാൽ വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. റിപ്പോർട്ടിലെ ശിപാർശകൾ, ശിപാർശകളിന്മേൽ വകുപ്പുകൾ ലഭ്യമാക്കിയ നടപടിപത്രികകൾ, മറുപടി തൃപ്തികരമല്ലാത്തതിനാൽ സമിതി വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെട്ട ശിപാർശയും മറ്റ് ശിപാർശകൾ സംബന്ധിച്ച നടപടി റിപ്പോർട്ടിന്മേൽ ആവശ്യപ്പെട്ട അധികവിവരങ്ങളും ഈ റിപ്പോർട്ടിന്റെ രണ്ടാം അദ്ധ്യായത്തിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

3. ശിപാർശ നമ്പർ 3, 4, 7, 9, 10, 15, 19 എന്നിവയ്ക്ക് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് നാളിതുവരെ നടപടി റിപ്പോർട്ടുകൾ ലഭ്യമാക്കാത്തതിൽ സമിതി അതൃപ്തി രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

4. ഒന്നാം നമ്പർ ശിപാർശയിന്മേൽ റവന്യൂ, 6-ാം നമ്പർ ശിപാർശയിന്മേൽ ആഭ്യന്തരം (ജി), 9-ാം നമ്പർ ശിപാർശയിന്മേൽ പരിസ്ഥിതി എന്നീ വകുപ്പുകളും സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട വിശദവിവര റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടില്ല. നടപടി റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കാത്ത ശിപാർശകളുടെ വിശദാംശം 3-ാം അദ്ധ്യായമായും സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട അധിക വിവരങ്ങൾ 4-ാം അദ്ധ്യായമായും മറുപടി ലഭിക്കാത്ത ശിപാർശകളും സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട വിശദവിവരങ്ങളും ഉൾപ്പെട്ട തുടർശിപാർശകൾ 5-ാം അദ്ധ്യായമായും ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം II

സമിതിയുടെ ശിപാർശകളും അവയിന്മേൽ സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടികൾ സംബന്ധിച്ച വിശദാംശവും

ശിപാർശ നമ്പർ 1

ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണം തടയുന്നതിനും നദിയെ ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും ജനപ്രതിനിധികളെയും ഈ മേഖലയിലെ വിദഗ്ദ്ധരെയും ഉൾപ്പെടുത്തി വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനം ഉറപ്പാക്കി സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ് സുസാധ്യമാക്കത്തക്ക നിലയിൽ സവിശേഷ അധികാരത്തോടുകൂടിയ 'ഭാരതപ്പുഴ സംരക്ഷണ അതോറിറ്റി' രൂപീകരിക്കണമെന്നും നാഷണൽ റിവർ നെറ്റ് വർക്കിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുവാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാരിനോട് ആവശ്യപ്പെടണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജവിവ. തീയതി 25-10-2018)

ഭാരതപ്പുഴ സംരക്ഷണ അതോറിറ്റി രൂപീകരിക്കുന്ന വിഷയം സംബന്ധിച്ച് ഓരോ നദിയും പ്രത്യേകം അതോറിറ്റി എന്നതിനേക്കാൾ അഭികാമ്യം സംസ്ഥാനതലത്തിൽ ഒരു അതോറിറ്റിയും അതിനു കീഴിൽ വിവിധ നദികൾ ചേർന്നുള്ള നദീതട ബോർഡിനെയും കുറിച്ച് ആലോചിക്കാവുന്നതാണ്. "നാഷണൽ റിവർ നെറ്റ് വർക്ക്" എന്ന ഒരു പദ്ധതി നിലവിലില്ല എന്നാൽ "ലിങ്കിംഗ് ഓഫ് റിവേഴ്സ്" എന്ന പദ്ധതി നിലവിലുണ്ട്. ഇക്കാര്യത്തിൽ കേരളം വിധേയമാകുന്നു അറിയിച്ചിട്ടുള്ളത്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

റവന്യൂ (പി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. REV-P3/90/2018-REV. തീയതി 29-12-2021)

സമിതിയുടെ ടി ശിപാർശയിന്മേൽ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്ന വിഷയം പരിശോധിക്കുന്നതാണ്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും ശിപാർശയുടെ നിലവിലെ സ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച് വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് റവന്യൂ (പി) വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 2

ജലസംരക്ഷണം ലക്ഷ്യമിട്ട് നദികൾക്ക് കുറുകെ തടയണകൾ നിർമ്മിക്കാൻ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുമ്പോൾ ജനങ്ങളുടെ കടിവെള്ള ലഭ്യത തടസ്സപ്പെടുത്തില്ല എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതോടൊപ്പം നദിയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നടപടികൾ, കൂടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജവിവ. തീയതി 25-10-2018)

ജലസംരക്ഷണം, ഭൂജലപരിപോഷണം, നീരൊഴുക്ക് സ്ഥായിയാക്കൽ തുടങ്ങിയ ലക്ഷ്യങ്ങളുടെയാണ് തടയണകൾ നിർമ്മിക്കുന്നത്. തടയണ നിർമ്മാണത്തിനുള്ള തീരുമാനം കൈക്കൊള്ളുന്നതിന് മുമ്പായി ശാസ്ത്രീയമായ സ്ഥലപരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷമാണ് രൂപകല്പന നടത്തുന്നത്. കൂടാതെ, പാരിസ്ഥിതികനാശം ഉണ്ടാകുന്നില്ല എന്ന് ഉറപ്പുവരുത്താറുണ്ട്. തടയണ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ അതിനുതാഴെയുള്ള നദീപ്രദേശത്ത് ജലലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന വിധത്തിലാണ് തടയണയുടെ ഉയരവും വെന്റുകളുടെ വലിപ്പവും തീരുമാനിക്കുന്നത്. കടിവെള്ള ലഭ്യത തടസ്സപ്പെടുകയല്ല മറിച്ച് കടിവെള്ള ലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

റവന്യൂ (പി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. REV-P3/90/2018-REV. തീയതി 29-12-2021)

റിവർ മാനേജ്മെന്റ് ഫണ്ട് ഉപയോഗിച്ച് നദികൾക്ക് കുറുകെ തടയണകൾ നിർമ്മിക്കുവാനുള്ള പദ്ധതികളുടെ പ്രൊപ്പോസൽ സർക്കാരിലേക്ക് സമർപ്പിക്കുമ്പോൾ കടിവെള്ള ലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതോടൊപ്പം നദി സംരക്ഷണവും ഉറപ്പുവരുത്തണമെന്ന് ജില്ലാ കളക്ടർക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുള്ളതാകുന്നു.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (ആർ.സി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ആർ.സി.4/231/2018/ത.സ്വ.ഭ.വ. തീയതി 15-6-2022)

പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പ്

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ കടിവെള്ള പദ്ധതികൾക്കായി പുഴകളിൽ തടയണകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുമ്പോൾ കടിവെള്ള ലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുവാനുള്ള നടപടികൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പുഴയുടെ തീരങ്ങളിൽ വനവൽക്കരണവും പോഷക നദികളിലും തോടുകളിലും താത്കാലിക തടയണകൾ നിർമ്മിക്കുകയും കൈതോടുകളുടെ തീരത്ത് കൈത, മുള തുടങ്ങിയ മണ്ണിടിച്ചിൽ തടഞ്ഞു നിർത്തുന്ന ചെടികൾ വെച്ചുപിടിപ്പിക്കാനുള്ളതായും ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ കൈതോടുകളുടെ അരികുകൾ കയർ ഭൂവസ്ത്രം വിരിക്കുന്ന പദ്ധതികളും നടപ്പിലാക്കിവരുന്നുണ്ട്.

നഗരകാര്യ വകുപ്പ്

ഷൊർണ്ണൂർ നഗരസഭ :

നഗരസഭ ഭാരതപ്പുഴയിൽ തടയണ നിർമ്മിച്ചിട്ടില്ല. നിലവിൽ ഭാരതപ്പുഴയിൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള തടയണയിൽ നിന്നും വെള്ളം ശുദ്ധീകരിച്ച് നഗരസഭാ പരിധിയിൽ കേരള വാട്ടർ അതോറിറ്റി വിതരണം ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

പട്ടാമ്പി നഗരസഭ :

തടയണ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ കടിവെള്ളം തടസ്സപ്പെടാതിരിക്കാനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

പൊന്നാനി നഗരസഭ :

കടിവെള്ള ലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്ന രീതിയിൽ തടയണകൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്.

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ :

"ഇനി ഞാൻ ഒഴുകട്ടെ" പദ്ധതി പ്രകാരം ഭാരതപ്പുഴ പുനർജീവനത്തിനായി പുഴയുടെ നിരൊഴുക്ക് വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് കൈചാലുകൾ വൃത്തിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ഒറ്റപ്പാലം നഗരസഭ :

ഭാരതപ്പുഴയുടെ സംരക്ഷണത്തിന് ആവശ്യമായ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭാരതപ്പുഴയുടെ കൈവഴികളായ കണ്ണിയംപുറം തോട്, കിഴക്കേ തോട് എന്നിവയുടെ സംരക്ഷണത്തിനാവശ്യമായ വിപുലമായ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ച് പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. തടയണകൾ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ കടിവെള്ള ലഭ്യത ഉറപ്പു വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

(12-7-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 3

നിലവിൽ ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്ത് പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നതും പുഴമലിനീകരണത്തിന് ആക്കം കൂട്ടുന്നതുമായ ഏതെങ്കിലും സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയിൽ സമയബന്ധിതമായി മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിന് സർക്കാർ സത്യര നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും നിയമം പാലിക്കാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് 'സ്റ്റോപ്പ് മെമ്മോ' നൽകണമെന്നും അങ്ങനെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ അടിയന്തരമായി അടച്ചു പൂട്ടണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി
ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജവിവ. തീയതി 25-10-2018)

മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്/തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളാണ് ഈ നിർദ്ദേശത്തിന്മേൽ നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടത്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നമ്പർ ബി2/104/2018/പരി. തീയതി 8-12-2021)

ഭാരതപ്പുഴയുടെ 4 പ്രധാന പോഷക നദികൾ ആണ് കൽപ്പാത്തിപ്പുഴ, ചിറ്റൂർപ്പുഴ, ഗായത്രി, ഇരുപ്പുഴ എന്നിവ ടി നദികളിലേക്ക് അനേകം ഉപനദികളും വനോപേരുന്നണ്ട്. കൽപ്പാത്തിപ്പുഴയിൽ വനോപേരുന്ന ഒരു ഉപനദിയാണ് കോരയാർ. കോരയാറിന്റെയും ആയതിന്റെ ഉപനദിയായ വാളയാർ പുഴയുടെയും തീരത്തായാണ് കഞ്ചിക്കോട് ഇൻഡസ്ട്രിയൽ ഏരിയ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. വ്യവസായശാലകളുടെ ബാഹുല്യം കൂടുതലായി കാണുന്നത് ടി തീരങ്ങളിലാണ്.

ടി യൂണിറ്റുകൾ എല്ലാം തന്നെ സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ സാധ്യതയുള്ള പ്രവർത്താനാനുമതിയോട് കൂടിയാണ് പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നത്. ടി യൂണിറ്റുകളിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനായി ശാസ്ത്രീയ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. United Breweires-നു സംസ്കരിച്ച പാഴ്ജലത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം (145 cu.m/day), മാലിന്യത്തോത് അനുവദനീയ പരിധിക്കുള്ളിൽ ആണെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തിയ ശേഷം കോരയാറിലേക്ക് ഒഴുക്കാൻ അനുമതി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. കഞ്ചിക്കോട് ഇൻഡസ്ട്രിയൽ ഏരിയയിലെ പരിസ്ഥിതിയുടെയും വ്യവസായശാലകളുടെയും മേൽനോട്ടത്തിന് വേണ്ടി മാത്രമായി സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണബോർഡ് ഒരു Surveillance Team-നെ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ടി Surveillance Team ആയത് കൃത്യമായി നിരീക്ഷിക്കുകയും

അനധികൃതമായി മലിനജലമൊഴുക്കുന്നുണ്ടോ എന്നത് ഉറപ്പ് വരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. ഏതെങ്കിലും വ്യവസായശാലകളിലെ പാഴ്ജല സംസ്കരണ സംവിധാനത്തിന് പോരാട്ടുകൾ കണ്ടെത്തുകയാണെങ്കിൽ അപ്പോൾ തന്നെ ആയത് പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം നൽകുകയും പരിഹരിച്ചു. എന്ന് ഉറപ്പ് വരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. കഴിഞ്ഞ 5 വർഷമായി അനധികൃതമായി മലിനജലമൊഴുക്കിയതിന് കോരയാറിന്റെ തീരത്തുള്ള ഒരു വ്യവസായശാലയും അടപ്പിക്കേണ്ട സാഹചര്യം ഉണ്ടായിട്ടില്ല. Reverse Osmosis, Multiple Effect Evaporator എന്നിവ ഉൾപ്പെട്ട ജലമാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനം United Breweries- ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സംസ്കരിച്ച പാഴ്ജലം പ്രധാനമായും യൂണിറ്റിൽ തന്നെ പുനരുപയോഗിക്കുകയാണ് ചെയ്യുവരുന്നത്. പരിശോധനാവേളയിൽ ലോഗ്ബുക്ക് പരിശോധിച്ചതിൽ ഈ അടുത്തകാലത്തൊന്നും തന്നെ സംസ്കരിച്ച പാഴ്ജലം ടി യൂണിറ്റിൽ നിന്നും കോരയാറിലേക്ക് ഒഴുക്കിയതായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഭാരതപ്പുഴയുടെ മറ്റ് പോഷക നദികളുടെ തീരത്തോ ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തോ പ്രധാന വ്യവസായശാലകൾ ഒന്നും തന്നെ സ്ഥാപിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ പാലക്കാട്, ഒറ്റപ്പാലം, ഷൊർണ്ണൂർ, പട്ടാമ്പി മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത് ഭാരതപ്പുഴയുടെയും പോഷകനദികളുടെയും തീരത്താണ്. കൽപ്പാത്തിപ്പുഴയുടെ തീരത്താണ് പാലക്കാട് മുനിസിപ്പാലിറ്റി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. നിലവിൽ പൊതു സ്വീവേജ് മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റുകൾ ഒന്നും തന്നെ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടില്ല.

സെപ്റ്റിക് ടാങ്ക്-സോക്പിറ്റ് സിസ്റ്റം ആണ് നിലവിൽ ഉള്ളത്. സ്വീവേജ് സല്ലെജ് മാലിന്യത്തിന്റെ കുറച്ച് ഭാഗമെങ്കിലും മഴവെള്ള ഓടകൾ വഴി നദിയിൽ എത്തിച്ചേരുന്നുണ്ട്. ആയത് തടയുന്നതിലേക്കായി ബോർഡിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം 800 KLD കപ്പാസിറ്റി ഉള്ള പൊതു സ്വീവേജ് മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ മുനിസിപ്പാലിറ്റി ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒറ്റപ്പാലം മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിലും സെപ്റ്റിക് ടാങ്ക്-സോക്പിറ്റ് സിസ്റ്റം ആണ് നിലവിൽ ഉള്ളത്. ബോർഡിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം 1.5 MLD-യുടെ പൊതു മാലിന്യജലസംസ്കരണ പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആയത് സ്ഥാപിച്ചാൽ ശുദ്ധീകരിക്കാത്ത സ്വീവേജ് സല്ലെജ് മാലിന്യം പുഴയിൽ എത്തുന്നത് തടയാൻ ആകും. ഷൊർണ്ണൂർ മുനിസിപ്പാലിറ്റി, റെയിൽവേ സ്റ്റേഷൻ എന്നിവ നദിയുടെ ക്യാച്ച്മെന്റ് ഏരിയയിൽ ആണ് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ മലിനജല സംസ്കരണ പ്ലാന്റ് സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം ബോർഡ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. പട്ടാമ്പി മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിൽ നിന്നുള്ള വെള്ളം നദിയിൽ പതിക്കുന്നതായി കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ടി വെള്ളം പരിശോധിച്ചതിൽ നിന്നും ആയത് മലിനമാണെന്ന് കണ്ടെത്തിയിരുന്നു. ടി ഓടകളിലേക്ക് സ്ഥാപിച്ചിരുന്ന സ്വീവേജ് സല്ലെജ് മാലിന്യമുടങ്ങിയ ഔട്ട്ലെറ്റുകൾ മുനിസിപ്പാലിറ്റി അടച്ചിട്ടുണ്ട്. ഓടകളിലേക്ക് സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ മാലിന്യവാഹിനി കഴലുകളും നീക്കം ചെയ്യാൻ ബോർഡ് മുനിസിപ്പാലിറ്റിക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 4

ഖരമാലിന്യമുൾപ്പെടെയുള്ള നഗരമാലിന്യങ്ങളും ഡ്രെയിനേജിൽ നിന്നുള്ള മലിനജലവും ഭാരതപ്പുഴയിലേയ്ക്കെത്തുന്നത് തടയുവാൻ നദിതീരത്തുള്ള തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹായസഹകരണത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രത്യേക സ്റ്റാഫുകൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് തയ്യാറാക്കണമെന്നും നിയമം ലംഘിക്കുന്നവർക്കെതിരെ കർശന ശിക്ഷാ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി
പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നമ്പർ ബി2/104/2018/പരി. തീയതി 8-12-2021)

മേൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ മുനിസിപ്പാലിറ്റികളും നിലവിൽ ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനം തുലോം മെച്ചപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. O.A.No.606/2018-നന്മൽ ബഹു. ദേശീയ ഹരിത ട്രിബ്യൂണൽ പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ രൂപീകരിച്ച ഡിസ്മിക്ട് ലെവൽ മോണിറ്ററിങ് കമ്മിറ്റി (DLMC) മുഖേന ബോർഡ് ഖര മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിൽ ഉള്ള പുരോഗതി നിരീക്ഷിച്ചുവരുന്നു. നദിയിലേക്ക് പതിക്കുന്ന മഴവെള്ള ഓടകളിലേക്ക് സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാ മാലിന്യവാഹിനികൾക്കും നീക്കം ചെയ്യാൻ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ബോർഡ് നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 5

ഭാരതപ്പുഴയിലും പോഷകനദികളിലും നിന്നുള്ള അനധികൃത മണൽ വാരൽ കർശനമായി തടയണമെന്നും മണൽ വാരൽ നിയന്ത്രണവിധേയമാക്കുന്നതിനായി ഭാരതപ്പുഴയിൽ നിന്നും ഒരു വർഷം എടുക്കാവുന്ന മണലിന്റെ അളവ് സംബന്ധിച്ച കണക്ക് തയ്യാറാക്കുന്നതിന് റവന്യൂ ജലവിഭവ വകുപ്പുകൾ സംയുക്തമായി വിശദമായ 'സാന്റ് ഓഡിറ്റ്' നടത്തണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി
ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജവിവ. തീയതി 25-10-2018)

റവന്യൂ വകുപ്പ്/തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ചേർന്നാണ് നദികളിലെ മണൽ ലഭ്യതാ ഓഡിറ്റ് നടത്തുന്നത്. ശാസ്ത്ര ഗവേഷണ സ്ഥാപനത്തയാണ് സാന്റ് ഓഡിറ്റിംഗിനായി ചുമതലപ്പെടുത്താറുള്ളത്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

റവന്യൂ (പി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. REV-P3/90/2018-REV. തീയതി 29-12-2021)

ഭാരതപ്പുഴയുടെ സാൻഡ് ഓഡിറ്റിംഗ്, 3 ഭാഗങ്ങളായി തിരിച്ച്, 1-3-2019-ലെ സ.ഉ. (സാധാ.) നം. 730/2019/റവ. പ്രകാരം നടത്തുകയും ആയതിൽ ഭാരതപ്പുഴയുടെ സ്റ്റേച്ച് -1 25-5-2020-ലെ സ.ഉ. (സാധാ.) നം. 1906/2020/റവ. പ്രകാരവും സ്റ്റേച്ച് -2 16-9-2020-ലെ സ.ഉ. (സാധാ.) നം. 2882/2020/റവ. പ്രകാരവും സ്റ്റേച്ച് -3 28-2-2020-ലെ സ.ഉ. (സാധാ.) നം. 874/2020/റവ. പ്രകാരവും പൂർത്തിയായിട്ടുണ്ട്. ഭാരതപ്പുഴയുടെ പോഷക നദിയായ ഗായത്രിപ്പുഴയുടെ സാൻഡ് ഓഡിറ്റിംഗ് 30-9-2020-ലെ സ.ഉ. (സാധാ.) നം. 2978/2020/റവ. പ്രകാരവും പൂർത്തിയായിട്ടുണ്ട്. ഭാരതപ്പുഴയുടെ പോഷകനദിയായ തൂതപ്പുഴയുടെ സാൻഡ് ഓഡിറ്റിംഗ് നിലവിൽ പുരോഗമിക്കുന്നു.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (ആർ.സി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ആർ.സി4/231/2018/ത.സ്വ.ഭ.വ., തീയതി 15-6-2022)

നഗരകാര്യ വകുപ്പ്

പട്ടാമ്പി നഗരസഭ :

റവന്യൂ ജലവിഭവ വകുപ്പ് എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ :

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ പരിധിയിൽ കൂടി ഒഴുകുന്ന പുഴയിൽ നിന്നും മണൽ വനനം ഒന്നും തന്നെ നടത്തുന്നില്ല.

(12-7-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 6

മണൽമാഫിയകളിൽ നിന്നും പിടിച്ചെടുക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്നത് പലപ്പോഴും മാലിന്യങ്ങൾ അവിടെ നിക്ഷേപിക്കുന്നതിന് സൗകര്യമൊരുക്കുന്നതായി സമിതി മനസ്സിലാക്കുന്നു. ആയതിനാൽ പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ പ്രകൃതിക്ക് ദോഷം വരാത്ത വിധം സൂക്ഷിക്കുന്നതിനോ ലേലം ചെയ്തു കൊടുക്കുന്നതിനോ ഉള്ള അടിയന്തര നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ജി2/222/2019/ആഭ്യന്തരം, തീയതി 19-11-2020)

മണൽ മാഫിയകളിൽ നിന്നും MMDR പ്രകാരം പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച റിപ്പോർട്ട് ജിയോജി വകുപ്പിന് നൽകുകയും ജിയോജി വകുപ്പ് പിഴ ചുമത്തി വരുന്ന മുറയ്ക്ക് പെട്ടെന്ന് തന്നെ ഡിസ്റ്റോസ് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നടപടി സ്വീകരിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള മാലിന്യങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുന്നില്ല എന്നുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഉറപ്പുവരുത്താനും പരിസ്ഥിതിക്ക് കോട്ടം തട്ടാത്ത വിധത്തിൽ സൂക്ഷിക്കാനും ജില്ലയിലെ എല്ലാ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കും സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി കർശന നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുള്ളതായി അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(11-2-2021-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

6-ാം നമ്പർ ശിപാർശയിൻമേൽ ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ് 30-6-2021-ൽ വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിച്ചു.

ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്

പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച സമിതിയുടെ ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണവും സംരക്ഷണവും സംബന്ധിച്ച (2016-19) 5-ാമത് റിപ്പോർട്ടിലെ ആഭ്യന്തര വകുപ്പുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മണൽ മാഫിയകളിൽ നിന്നും പിടിച്ചെടുക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്നത് പലപ്പോഴും മാലിന്യങ്ങൾ അവിടെ നിക്ഷേപിക്കുന്നതിന് സൗകര്യമൊരുക്കുന്നതായി സമിതി മനസ്സിലാക്കുന്നുവെന്നും ആയതിനാൽ പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ പ്രകൃതിയ്ക്ക് ദോഷം ചെയ്യാത്തവിധം സൂക്ഷിക്കുന്നതിനോ ലേലം ചെയ്ത് കൊടുക്കുന്നതിനോ ഉള്ള അടിയന്തര നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്ന 6-ാമത് ശിപാർശയിൻമേൽ സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി ലഭ്യമാക്കിയ റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയ നടപടി റിപ്പോർട്ട് സമിതി മുന്മാകെ സമർപ്പിക്കുന്നു.

വിവിധ കേസുകളിൽ പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ കൂട്ടിയിട്ടിരിക്കുന്നത് അവിടെ മാലിന്യങ്ങൾ നിക്ഷേപിക്കുന്നതിന് കാരണമാകുമെന്നതിനാൽ അവ പ്രകൃതിയ്ക്ക് ദോഷം വരാത്തവിധം സൂക്ഷിക്കുന്നതിനോ ലേലം ചെയ്ത് കൊടുക്കുന്നതിനോ ഉള്ള അടിയന്തര നടപടി സ്വീകരിക്കുവാൻ തൃശ്ശൂർ റോബിലെ എല്ലാ ജില്ലാ പോലീസ് മേധാവികൾക്കും നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ടെന്നും സ്റ്റേഷനുകളിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ കേസ് അവസാനിക്കുന്ന മുറയ്ക്ക് അവകാശികൾക്ക് വിട്ടുകൊടുത്തു വരുന്നതും, അവകാശികളില്ലാത്ത വാഹനങ്ങൾ ലേലം നടത്തി പ്രസ്തുത വാഹനങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് ആവശ്യമായ

നടപടികൾ യഥാസമയം നടത്തിവരുന്നതെന്നും അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ, മണൽ മാഹിയയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കസ്റ്റഡിയറിൽ എടുത്തിട്ടുള്ള ചെറുതുരുത്തി, വടക്കേക്കാട് സ്റ്റേഷനുകളിലെ 500-ൽപരം വാഹനങ്ങൾ പ്രകൃതിയ്ക്ക് ദോഷം വരാത്തവിധം സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി ജില്ലാ സായുധസേനാ ക്യാമ്പിലേയ്ക്ക് മാറ്റിയിട്ടുണ്ടെന്നും ഇത്തരത്തിൽ സ്റ്റേഷനുകളിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്ന അവകാശികളില്ലാത്ത വാഹനങ്ങൾ യഥാസമയം ലേലം നടത്തി പ്രസ്തുത വാഹനങ്ങൾ അവിടെ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് സത്യാനന്ദൻ നടപടികൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതാണെന്നും സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പോലീസ് പിടിച്ചെടുക്കുന്നതും അവകാശികളില്ലാത്തതുമായ വാഹനങ്ങൾ കഴിയുന്നത്ര വേഗത്തിൽ കൈയൊഴിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ 11-9-2018-ലെ (പി.) 60/2018/ആഭ്യന്തരം നമ്പർ സർക്കാർ ഉത്തരവ് പ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(പ്രസ്തുത റിപ്പോർട്ട് 29-9-2021-ലെ സമിതി യോഗം അംഗീകരിക്കുകയും അധികവിവരം ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു.)

സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട അധികവിവരം

ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്

വിവിധ കേസുകളുടെ ഭാഗമായി പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ മൂന്ന് മാസത്തിനകം നടപടി ക്രമങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി ലേലം ചെയ്യുകയോ ആവശ്യമായ മറ്റ് നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതാണ് അഭികാമ്യം. ആയതിനാൽ പോലീസ് സ്റ്റേഷനുകളിൽ പിടിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ കഴിയുന്നതും വേഗം അവിടെ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് ആഭ്യന്തര വകുപ്പിനോട് സമിതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

റവന്യൂ (പി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. REV-P3/90/2018-REV. തീയതി 29-12-2021)

മണൽ മാഹിയകളിൽ നിന്നും പിടിച്ചെടുക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യം അപര്യാപ്തമായതിനാൽ പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ മൂല്യനിർണ്ണയം നടത്തി ലേലം ചെയ്യുന്നതിന് ജില്ലാ കളക്ടർ ചെയർപേഴ്സൺ ആയി ജില്ലാ മൂല്യനിർണ്ണയ സമിതി രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ളതും ആയതിന് പ്രകാരം ഉള്ള ലേല നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നതുമാണ്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 7

പൊതുനിരത്തുകളിലും പുഴയുടെ തീരത്തും മാലിന്യങ്ങൾ അലക്ഷ്യമായി വലിച്ചെറിയുന്നവരിൽ നിന്നും പിഴ മാത്രം ഈടാക്കുന്നതിനു പകരം ആവശ്യമെങ്കിൽ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നതിനും ശിക്ഷാ വിധിയുണ്ടാകുന്നതിനും ആവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം ഉൾപ്പെടെയുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജവിവ, തീയതി 25-10-2018)

നിലവിലുള്ള നിയമങ്ങൾക്കുപുറമെ, ജലസ്രോതസ്സുകൾ മാലിന്യനിക്ഷേപ കേന്ദ്രമാക്കുന്നവർക്കെതിരെയുള്ള നിയമനടപടികൾ കർശനമാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി കേരള ജലസേചനവും ജലസംരക്ഷണവും ആക്ട് 2003 ഭേദഗതി ചെയ്ത് ശിക്ഷ വർദ്ധിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. 21-6-2018-നാണ് നിയമസഭ ടി ഭേദഗതിക്ക് അംഗീകാരം നൽകിയത്. ജല സ്രോതസ്സുകൾ മലിനമാക്കുന്നവർക്കുള്ള ശിക്ഷ ഒരു വർഷത്തിൽ കുറയാത്തതും മൂന്ന് വർഷത്തിൽ അധികരിക്കാത്തതുമായ തടവും ഒപ്പം രണ്ട് ലക്ഷം രൂപ വരെ പരമാവധി പിഴയും ഈടാക്കുന്ന വിധത്തിൽ ഭേദഗതി വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയാഗം പരിഗണിക്കുകയും അധികവിവരമാരായുകയും ചെയ്തു)

സമിതി ആലോചന അധികവിവരം

ജലസ്രോതസ്സുകൾ മലിനമാക്കുന്നവർക്കെതിരെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള കേസുകളുടെ എണ്ണം, സ്വീകരിച്ച ശിക്ഷാനടപടികൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഒരു റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെട്ടു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/46/2019/ജവിവ, തീയതി 31-10-2019.)

ജലസ്രോതസ്സുകൾ മലിനമാക്കുന്നവർക്കെതിരെയുള്ള ശിക്ഷാ നടപടികൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് കേരള ജലസേചനവും സംരക്ഷണവും (ഭേദഗതി)നിയമം 2018 പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നശേഷം താഴെപ്പറയും പ്രകാരം രണ്ട് കേസുകൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

1. വരട്ടാരിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിച്ചതിനെതിരെ തിരുവല്ല പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ കേസ് രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

2. കോടനാട്-മലയാറ്റൂർ പാലത്തിൽ അടിഞ്ഞുകൂടിയ മാലിന്യം പുഴയിൽ തിരികെ നിക്ഷേപിച്ചതിനെതിരെ കോടനാട് പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ കേസ് രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

(20-12-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ജി2/222/2019/ആഭ്യന്തരം. തീയതി 19-11-2020)

പൊതു നിരത്തുകളിലും പുഴയുടെ തീരങ്ങളിലും മാലിന്യങ്ങൾ നിക്ഷേപിക്കുന്ന വർക്കെതിരെ ഇന്ത്യൻ ശിക്ഷാനിയമത്തിലെ 269, 277, 278 വകുപ്പുകളിലും 120(e)KP Act-ലും അനുശാസിക്കാവിധം നിയമനടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ പെട്രോളിങ്ങ് സംവിധാനവും ശക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

(11-2-2021-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ബി2/104/2018/പരി. തീയതി 8-12-2021)

നിലവിൽ 60 ശതമാനം വീടുകളിൽ നിന്നും 40 ശതമാനം സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള ഖരമാലിന്യം door to door ശേഖരണ സംവിധാനം മുഖേന ശേഖരിക്കുന്നുണ്ട്. ആയതു കാരണം തന്നെ പുഴയിലേക്ക് മാലിന്യം വലിച്ചെറിയുന്നത് പരമാവധി തടയാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്. നദീതീരത്തും പൊതു നിരത്തുകളിലും അനധികൃതമായി മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നത് ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടാൽ കർശന ശിക്ഷാനടപടികൾ കൈക്കൊള്ളാൻ ബോർഡ് മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 8

ആവശ്യമായ ശ്രദ്ധിക്കരണം നടത്താതെയാണ് ഭാരതപ്പുഴയിൽ നിന്നും കുടിവെള്ളം കൊടുക്കുന്നതെന്ന് സമിതി മനസ്സിലാക്കുന്നു. ആയതിനാൽ ജലം ശരിയായ രീതിയിൽ ശ്രദ്ധിക്കിച്ച് കുടിവെള്ളം വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സ്ഥിരസംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ജലവിതരണ - സി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. സി1/59/18/ജവിവ. തീയതി 24-10-2018)

ഭാരതപ്പുഴ സ്രോതസ്സായിട്ടുള്ള പ്രധാനപ്പെട്ട 10 പദ്ധതികളാണ് നിലവിലുണ്ടായിരുന്നത്.

- 1. ആനക്കര
- 2. പട്ടിത്തറ

3. മുതുതല
4. ഓങ്ങല്ലൂർ-വല്ലപ്പുഴ
5. ചൊർണ്ണൂർ
6. വാണിയംകുളം
7. അമ്പലപ്പാറ
8. ഒറ്റപ്പാലം
9. പെരിങ്ങോട്ടക്കുറിശ്ശി - കത്തനൂർ
10. മണ്ണൂർ.

ഇവയെല്ലാം തന്നെ ഭാരതപ്പുഴയിൽ മതിയായ മണൽ നിക്ഷേപം ഉണ്ടായിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽ നിർമ്മിച്ചവയാണ്. ആയതുകൊണ്ട് ഇവ ഇൻഫിൽട്രേഷൻ ഗ്യാലറി സംവിധാനത്തോടെയാണ് പൂർത്തീകരിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ അനിയന്ത്രിതമായ മണലെടുപ്പുമൂലം ശുദ്ധീകരണ പ്രക്രിയയിൽ ഗുണനിലവാര തകർച്ച ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ആയതുകൊണ്ട് കിണറിൽ സൂപ്പർ ക്ലോറിനേഷൻ നടത്തിയാണ് ജലവിതരണം നടത്തിയിരുന്നത്. ഇതിൽ ക്രമ നമ്പർ 1,2,8,9 പദ്ധതികൾക്കെല്ലാം തന്നെ ജല ശുദ്ധീകരണ ശാലകൾ കമ്മീഷൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ക്രമ നമ്പർ 4,5,6,7,10 പദ്ധതികളിൽ ശുദ്ധീകരണശാലയോടു കൂടിയുള്ള വിപുലീകരണ പ്രവൃത്തി നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. ക്രമ നമ്പർ 3 പദ്ധതിയിൽ ശുദ്ധീകരണശാല അടക്കമുള്ള വിപുലീകരണ പദ്ധതിയുള്ള ഡിറ്റെയിൽഡ് എൻജിനീയറിംഗ് റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കിവരുന്നു. പുതുതായി ആരംഭിക്കുന്ന പദ്ധതികളിലെല്ലാം ജല ശുദ്ധീകരണ ശാല ഒരു ഘടകമാക്കിയാണ് ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നത്. പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ വ്യാവസായിക ആവശ്യങ്ങൾക്കും മദ്യവ്യവസായത്തിനും ഉൾപ്പെടെ ജല വിതരണം നടത്തി വരുന്നുണ്ട്. വരൾച്ചാ കാലത്ത് ഇവയുടെ ജല വിതരണത്തിൽ ഡിസ്നിക്ട് ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മെന്റ് അതോറിറ്റി (DDMA) ശിപാർശ പ്രകാരം നിയന്ത്രണങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്താറുണ്ട്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (എഫ്.എം.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. 11/എഫ്.എം/2022/തസ്വ.ഭവ. തീയതി 24-3-2022)

പല ഗ്രാമീണകുടിവെള്ള വിതരണ പദ്ധതികളിലും ഭാരതപ്പുഴയിൽ നിന്ന് വെള്ളമെടുത്ത് ജലശുദ്ധീകരണശാലയുടെ അഭാവംമൂലം ആവശ്യമായ അളവിൽ ബ്ലീച്ചിങ് പൗഡർ ചേർത്ത് അണുനശീകരണം നടത്തിയാണ് നിലവിൽ വിതരണം ചെയ്തുവരുന്നത്.

എന്നാൽ ജല ജീവൻ മിഷൻ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി നാട്ടിക പ്രോജക്ട് ഡിവിഷൻ പല ഗ്രാമീണ കുടിവെള്ള വിതരണ പദ്ധതികൾക്കും പുതിയ ജല ശുദ്ധീകരണ ശാലകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ അടങ്കലുകൾ തയ്യാറാക്കിവരുന്നുണ്ട്. ആയത് നടപ്പിലാക്കുന്നതോടെ പരിപൂർണ്ണമായ ജല ശുദ്ധീകരണം സാധ്യമാവുന്നതാണ്. പാവറട്ടി, കുന്നംകുളം, ഗുരുവായൂർ, ചെറുതുരുത്തി, നെടുംപുര, തിരുവില്വാമല, കൊണ്ടാഴി എന്നീ ജല വിതരണ പദ്ധതികളിൽ നിലവിൽ ജലശുദ്ധീകരണശാലകൾ ഉണ്ട്. ആവശ്യമായ ശുദ്ധീകരണം നടത്തി ജലത്തിന്റെ ഗുണനിലാരം പരിശോധിച്ചതിനുശേഷമാണ് ഇവയിൽ ജലവിതരണം നടത്തുന്നത്. എന്നാൽ വടക്കാഞ്ചേരി, കടങ്ങോട്, ദേശമംഗലം, ചേലക്കര എന്നീ ജലവിതരണ പദ്ധതികളിൽ ജലശുദ്ധീകരണശാലകളില്ല എന്നിരുന്നാലും ആവശ്യമായ അളവിൽ ബ്ലീച്ചിങ്ങ് പൗഡർ ചേർത്ത് അണുനശീകരണം നടത്തുന്നുണ്ട്. ടി പദ്ധതികളിലേയ്ക്കാണ് പുതിയ ജലശുദ്ധീകരണശാലകൾ വരുന്നത്.

(12-5-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 9

പുഴകളിലും കളങ്ങളിലും മറ്റും പ്ലാസ്റ്റിക് കുപ്പികൾ എറിഞ്ഞാൽപോലും കേസ് എടുക്കാവുന്ന തരത്തിൽ സുപ്രീം കോടതി വിധി നിലനിൽക്കെ, ജലസ്രോതസ്സുകളെ മലിനപ്പെടുത്തുന്നത് വളരെ ഗൗരവതരമായ കുറ്റകൃത്യമായി കണക്കാക്കി അത്തരം സാമൂഹ്യമോഹ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം നടത്തണമെന്നും മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്താത്ത ഹോട്ടലുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ അടച്ചു പൂട്ടുന്നതിന് കർശന നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും ആയതിന് ആവശ്യമായ ഉദ്യോഗസ്ഥ സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.391/2018/ജവിവ. തീയതി 25-10-2018)

ജലസ്രോതസ്സുകളിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നവർക്കെതിരെയുള്ള ശിക്ഷ, മേൽ ഖണ്ഡികയിൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ, വർദ്ധിപ്പിച്ച് നിയമനിർമ്മാണം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്താത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾക്കെതിരെ നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളാണ്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ബി2/104/2018/പരി. തീയതി 8-12-2021)

നിലവിൽ മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ കൺസെന്റ് പരിധിയിൽ വന്നിട്ടുള്ള ജില്ലയിലെ ഹോട്ടലുകളിലും റെസ്റ്റോറന്റുകളിലും (270 nos) പര്യാപ്തമായ മലിനജല സംസ്കരണ നിർമ്മാർജ്ജന സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും വകുപ്പിനോട് വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെടാൻ തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു.)

സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട വിശദവിവരം

സുപ്രീംകോടതി വിധിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ജലസ്രോതസ്സുകൾ മലിനപ്പെടുത്തുന്നത് കുറയ്ക്കുകയായി കണക്കാക്കി അത്തരം സാമൂഹ്യദ്രോഹ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നിയമനടപടി സ്വീകരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നിയമ നിർമ്മാണം നടത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച് പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പിൽ നിന്നും വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെടാൻ സമിതി നിർദ്ദേശിച്ചു.

ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ജി2/222/2019/ആഭ്യന്തരം. തീയതി 19-11-2020)

ബഹു. സുപ്രീം കോടതിയുടെ ഉത്തരവ് പ്രകാരം കളങ്ങളിലും പുഴകളിലും കുപ്പികളും മറ്റു പ്ലാസ്റ്റിക് വസ്തുക്കളും വലിച്ചെറിയുന്നവർക്കെതിരെ കർശനമായ നിയമ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. കൂടാതെ ജലസ്രോതസ്സുകൾ മലിനമാക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങളെ കണ്ടെത്തി അത്തരം സ്ഥാപനങ്ങൾക്കെതിരെ നിയമനടപടികൾ സ്വീകരിക്കാനും സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. പ്രദേശത്തെ റെസിഡൻഷ്യൽ അസോസിയേഷൻ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സന്നദ്ധ സംഘടനയുടെയും ജനമൈത്രി ബിറ്റ് എന്നിവയുടെയും സഹായത്തോടെ പുഴകളും മറ്റു ജലസ്രോതസ്സുകളും മലിനമാക്കുന്നവരെ കണ്ടെത്തി നിലവിലുള്ള നിയമപ്രകാരം ശക്തമായ നിയമ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. മാലിന്യ പ്ലാന്റുകൾ സ്ഥാപിക്കാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾ അടച്ചുപൂട്ടുന്നതിനുള്ള നടപടികളും സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതായി അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്.

(11-2-2021-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 10

നദീതീരത്ത് റോഡ് സൗകര്യമുള്ളയിടങ്ങളിൽ ക്യാമറകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും മാലിന്യം പുഴയിലും അനുബന്ധ സ്ഥലങ്ങളിലും നിക്ഷേപിക്കുന്നതു തടയുവാൻ നിരന്തര പെട്രോളിംഗ് പോലുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനും പുഴയിലെ മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനം സംബന്ധിച്ച് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് പാരിസ്ഥിതികാവബോധം നൽകുന്നതിനും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹകരണത്തോടെ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി
ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ജി/222/2019/ആഭ്യന്തരം തീയതി 19-11-2020)

നദീതീരങ്ങളിലും മറ്റു ജലസ്രോതസ്സുകളിലും മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നത് തടയുന്നതിനായി പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ബോധവൽക്കരണം നൽകുകയും പോലീസ് പെട്രോളിംഗ് ശക്തമാക്കുകയും ചെയ്യുവരുന്നു. കൂടാതെ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹകരണത്തോടെ സി.സി.ടി.വി. ക്യാമറകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാന പോലീസ് മേധാവി നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

(11-2-2021-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 11

റിവർ മാനേജ്മെന്റ് ഫണ്ട് ഉപയോഗപ്പെടുത്തി പുഴ സംരക്ഷണത്തിനായി പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിനും നിശ്ചിത സമയത്തിനുള്ളിൽ അവ പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനുമുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി
റവന്യൂ (പി) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നം. REV-P3/90/2018-REV. തീയതി 29-12-2021)

പുഴ സംരക്ഷണത്തിനായി പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ച് റിവർ മാനേജ്മെന്റ് ഫണ്ട് ഉപയോഗിച്ച് നടപ്പാക്കുന്നതിലേയ്ക്കായി ജില്ലകളിൽനിന്നും ലഭിക്കുന്ന പദ്ധതി നിർദ്ദേശങ്ങൾ വിലയിരുത്തി, ആവശ്യമുള്ളവ ഭരണാനുമതിയ്ക്കായി സംസ്ഥാന ഉന്നതതല സമിതിയ്ക്ക് നൽകുകയും, അവയ്ക്ക് ഭരണാനുമതി ലഭിക്കുന്ന മുറയ്ക്ക്, ജില്ലാ വിഭാഗ സമിതിയുടെ നിയന്ത്രണത്തിൽ, സമയ ബന്ധിതമായി പ്രസ്തുത പ്രവർത്തനങ്ങൾ പൂർത്തീകരിക്കുന്നതിന് വേണ്ട നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നുമാണ്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 12

കേരളത്തിലെ ഏറ്റവും നീളം കൂടിയ നദികളിലൊന്നായ ഭാരതപ്പുഴ വർഷത്തിൽ മൂന്നോ നാലോ മാസങ്ങളിൽ മാത്രമേ അതിന്റെ പൂർണ്ണരൂപത്തിൽ കാണപ്പെടുന്നുള്ളൂ എന്നതിനുള്ള കാരണം വസ്തുനിഷ്ഠമായും, ശാസ്ത്രീയമായും പഠിക്കണമെന്നും എല്ലാക്കാലവും പുഴ ഒഴുകത്തക്കവിധം ശാസ്ത്രീയമായ പ്രോജക്ട് തയ്യാറാക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജ.വി.വ. തീയതി 25-10-2018)

വർഷകാലത്ത് മാത്രമാണ് ഭാരതപ്പുഴ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പല നദികളിലും നീരൊഴുക്ക് ശക്തമായി കാണപ്പെടുന്നത്. അതിനു ശേഷമുള്ള കാലത്ത് ആവശ്യമായ നീരൊഴുക്ക് ഇല്ലാത്തതായി കാണാം. എന്നാൽ, ഓരോ പുഴയെ സംബന്ധിച്ചും അതിന്റെ പാരിസ്ഥിതിക നീരൊഴുക്ക് സംബന്ധിച്ച പഠനം ആവശ്യമാണ്. നദികളിലെ നീരൊഴുക്ക് സ്ഥായിയാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം വച്ചുകൊണ്ടാണ് ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഉപമിഷനായ "ജലസമൃദ്ധി" യുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചു വരുന്നത്. നിർമ്മാണ പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കി റിഡ്-ടു-വാലി സമീപനത്തോടുകൂടി വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ സഹകരണത്തോടെയുള്ള മണ്ണ്-ജലസംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് നിർവ്വഹിക്കുന്നത്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 13

ഭാരതപ്പുഴയുടെ സ്വാഭാവികമായ ഒഴുക്കിനെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്ന വിധത്തിൽ പുഴ കൈയേറ്റം, പുഴയ്ക്ക് ജലം നൽകുന്ന കാവുകളുടെയും കിളങ്ങളുടെയും നാശം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച പഠനം നടത്തണമെന്നും നദിക്ക് അവകാശപ്പെട്ട ഭൂമി സംരക്ഷിക്കുക എന്ന പ്രഥമ ലക്ഷ്യത്തോടെ ജലവിഭവ വകുപ്പിനെയും മറ്റ് വകുപ്പുകളെയും ഏകോപിപ്പിച്ച് ആവശ്യമായ നടപടികൾ റവന്യൂവകുപ്പ് സ്വീകരിക്കണമെന്നും ഭാരതപ്പുഴയുടെയും പോഷകനദികളുടെയും തീരങ്ങളിലുള്ള അനധികൃത കൈയേറ്റങ്ങൾ അടിയന്തരമായി ഒഴിപ്പിച്ച് ഭൂമി ഡീമാർക്കേറ്റ് ചെയ്യുന്നതിന് സൗകര്യമേറിയ നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജ.വി.വ. തീയതി 25-10-2018)

ഭാരതപ്പുഴയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കൈയേറ്റം മറ്റ് സ്റ്റോതസ്സുകളുടെ നാശം എന്നിവ തിട്ടപ്പെടുത്തി, തിരിച്ചുപിടിക്കാൻ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനത്തോടുകൂടി

പ്രവർത്തനം ആവശ്യമാണ്. റവന്യൂ വകുപ്പ്, തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർവ്വേ പോലീസ്, ജലസേചനം തുടങ്ങിയ വകുപ്പുകളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു പ്രത്യേക ടിം രൂപീകരിച്ച് പ്രവർത്തനം നടത്തിയാൽ മാത്രമേ ഇതിന് സാധിക്കുകയുള്ളൂ

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

റവന്യൂ (ദേവസ്വം) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. റവ-ദേവ 3/184/2020-റവ, തീയതി 12-8-2020)

നദിയുടെ സംരക്ഷണത്തിനായി നദീതീരത്തെ കൈയ്യേറ്റങ്ങൾ ഒഴിപ്പിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നടപടികൾ റവന്യൂ വകുപ്പിന്റെ പരിധിയിലാണെന്ന് അറിയിക്കുന്നതോടൊപ്പം ഭാരതപ്പുഴ ഉൾപ്പെടുന്ന മലബാർ മേഖലയിൽ ജലസംരക്ഷണത്തിന് പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്ന ക്ഷേത്രങ്ങളോട് ചേർന്നുള്ള കാവുകൾ, കളങ്ങൾ, ആൽത്തറകൾ എന്നിവയുടെ സംരക്ഷണത്തിനായി റവന്യൂ (ദേവസ്വം) വകുപ്പിൽ നിന്നും നടക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ചുവടെ ബോധിപ്പിക്കുന്നു.

സംസ്ഥാനത്തെ ക്ഷേത്രങ്ങളോട് ചേർന്നുള്ള കാവുകൾ, കളങ്ങൾ ആൽത്തറകൾ എന്നിവയുടെ സംരക്ഷണത്തിന് ബജറ്റ് വിഹിതമായി 2250-00-103-80 എന്ന ശീർഷകത്തിൽ സർക്കാർ ഒരു കോടി രൂപ വകയിരുത്തുന്നുണ്ട്. ടി ധനസഹായത്തിനായി ലഭിക്കുന്ന അപേക്ഷകൾ 20-5-2017 തീയതിയിലെ 107/ദേവ 2/2017/റവന്യൂ നമ്പർ സർക്കുലർ പ്രകാരം അതത് ദേവസ്വം ബോർഡുകൾ പരിശോധിച്ച് അർഹമായവയെ ഉൾപ്പെടുത്തി സർക്കാരിലേക്ക് പ്രൊപ്പോസലായി സമർപ്പിക്കുകയും അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തുക അനുവദിക്കുകയുമാണ് ചെയ്യുന്നത്. ഇപ്രകാരം മലബാർ ദേവസ്വം ബോർഡിൽ നിന്നും ലഭ്യമായ 9,67,85,000 (ഒൻപത് കോടി അറുപത്തിയേഴ് ലക്ഷത്തി എൺപത്തി അയ്യായിരം രൂപ മാത്രം) രൂപയുടെ പ്രൊപ്പോസൽ അംഗീകരിച്ച് അതതു വർഷങ്ങളിലെ ബജറ്റ് പ്രൊവിഷനിൽ ലിമിറ്റ് ചെയ്തുകൊണ്ട് phased ആയി ചെലവാക്കുന്നതിന് ഭരണാനുമതി നൽകുകയും ഒന്നാം ഗഡുവായി 2018-19 ബജറ്റിൽ നിന്ന് 73,51,985 (എഴുപത്തിമൂന്ന് ലക്ഷത്തി അൻപത്തിഒന്നായിരത്തി തൊള്ളായിരത്തി എൺപത്തി അഞ്ച് രൂപ മാത്രം) രൂപ നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ടി പ്രൊപ്പോസലിൽ സ്വകാര്യ ക്ഷേത്രങ്ങളിലേയ്ക്കുൾപ്പെടെ 201 കളങ്ങൾ, 32 കാവുകൾ, 74 ആൽത്തറകൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട് എന്ന വിവരം ബഹു സമിതി മുൻപാകെ ബോധിപ്പിക്കുന്നു.

(17-12-2020-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

റവന്യൂ (പി) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. REV-P3/90/2018-REV, തീയതി 29-12-2021)

ഭാരതപ്പുഴയുടെ സ്വാഭാവികമായ ഒഴുക്കിനെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്ന വിധത്തിൽ പുഴ കയ്യാറിയിരുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ തടയുന്നതിനും പുഴ സംരക്ഷണത്തിനായും ജലവിഭവ വകുപ്പിനെയും മറ്റു വകുപ്പുകളെയും ഏകോപിപ്പിച്ച് കയ്യാറ്റങ്ങൾ അടിയന്തരമായി

ഔദ്യോഗികമായി സർവ്വേയർമാർ സമീപിച്ചിട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ട് കയ്യേറ്റ ഭൂമി ഡിമാർക്കേഷൻ ചെയ്യുന്നതിനായി സർവ്വേയർമാർ നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുള്ളതാണ്.

മലപ്പുറം ജില്ല കറ്റിപ്പുറം വില്ലേജിൽ സർവ്വേ നമ്പർ 1-ൽപ്പെട്ട പുറമ്പോക്ക് കയ്യേറി രാമച്ച കൃഷി ചെയ്യുന്നതിനായി, 5.07 ഏക്കർ ഭൂമിയിലെ കിണർ നിർമ്മാണം എന്നിവ ഔദ്യോഗികമായി സർവ്വേയർമാർ സമീപിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ഭാരതപ്പുഴയുടെ കൈയ്യേറ്റം തിട്ടപ്പെടുത്തുന്നതിന് തൃശ്ശൂർ ജില്ലയിൽ തലപ്പിള്ളി താലൂക്ക് തലത്തിൽ പ്രത്യേക സർവ്വേ ടീമിനെ നിയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് എന്ന വിവരവും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്നു.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 14

പുഴയിൽ നിന്നും സ്വകാര്യവ്യക്തികളും കോള-കടിവെള്ള-മദ്യവ്യവസായ കമ്പനികളും നടത്തുന്ന ഭൂമിയിലെ ജലചൂഷണം തടയുന്നതിനും വ്യവസായ ശാലകൾ പുഴയിൽ നിന്നൊഴിവാക്കുന്ന ജലം മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്ത് പുനരുപയോഗിക്കുന്നതിനുള്ള ശാസ്ത്രീയ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിന് കർശന നിർദ്ദേശം നൽകണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച തപാടി
ജലവിഭവ (ഭൂജല) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നം. GW1/205/18/2019/WRD, തീയതി 24-10-2018)

കോള-കടിവെള്ള-മദ്യ വ്യവസായ കമ്പനികളിൽ ഒട്ടുമിക്ക കമ്പനികളും ജലം എടുക്കുന്നത് തുറന്ന കിണറുകൾ, കഴൽ കിണറുകൾ എന്നിവയിൽ നിന്നാണ്. എന്നാൽ ചില കമ്പനികൾ കേരള വാട്ടർ അതോറിറ്റിയിൽ നിന്നും ജലം വാങ്ങി പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. ഉപരിതലജലം മാലിന്യം നീക്കം ചെയ്ത് ഉപയോഗിക്കുന്നത് മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെ മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്.

കമ്പിക്കോട് വ്യവസായ മേഖലയിൽ നിരവധി വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഭൂജലം ഉപയോഗിച്ച് പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. പെപ്സി കമ്പനി (Water Intensive Industry) അമിതമായി ഭൂജലം വിനിയോഗിക്കുന്നുവെന്നുള്ള പരാതി ലഭിച്ചതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കമ്പനിയുടെ ജലചൂഷണത്തെക്കുറിച്ച് പഠിച്ച് റിപ്പോർട്ട് സമർപ്പിക്കുവാൻ 18-4-2007-ൽ ചേർന്ന നിയമസഭാ ഉപസമിതിയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഭൂജലവകുപ്പ് വിശദമായ പഠനം നടത്തി റിപ്പോർട്ട് സമിതി മുമ്പാകെ സമർപ്പിച്ചിരുന്നു. ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കമ്പനിയുടെ പ്രതിദിന ഉപഭോഗം 2.34 ലക്ഷം ലിറ്ററായി പരിമിതപ്പെടുത്തണമെന്നും ഇത് പരിശോധിക്കുന്നതിനായി SCADA (Supervisory Control and Data Acquisition)

Telemetry സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തണമെന്നും ഉപസമിതി സർക്കാരിനോട് ശുപാർശ ചെയ്യുകയും ആയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ G.O(MS)No.13/2011/WRD, dated 26-2-2011 പ്രകാരം കമ്പനിക്ക് ഭൂജല ഉപയോഗം 2.34 ലക്ഷം ലിറ്ററായി പരിമിതപ്പെടുത്തണമെന്ന് സർക്കാർ നിർദ്ദേശം നൽകി. ഇതിനെതിരെ കമ്പനി ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള ഹൈക്കോടതിയെ സമീപിക്കുകയും നിലവിലെ സ്ഥിതി തുടരവാൻ ഹൈക്കോടതിയിൽ നിന്നും ഇടക്കാല ഉത്തരവ് കമ്പനി നേടുകയും ഉപയോഗം നടത്തുവാൻ അനുമതി സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രസ്തുത കേസ് ഇപ്പോഴും ബഹു ഹൈക്കോടതിയുടെ പരിഗണനയിലാണ്. സംസ്ഥാന ദുരന്തനിവാരണ അതോറിറ്റിയുടെ 31-10-2016 തീയതിയിലെ കേരള ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മെന്റ് (റവന്യൂ-കെ) വകുപ്പ് പരിപത്രം നമ്പർ 42830/2016/DMD, ജില്ലാ ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മെന്റ് ചെയർമാന്റെ 31-1-2017 തീയതിയിലെ J5-2014/20799/9 നമ്പർ നടപടിക്രമം എന്നീ തീരുമാനങ്ങൾ പ്രകാരം വെള്ളം അസാധുത വസ്തുവായി ഉപയോഗിക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ജലഉപയോഗം 75% കുറയ്ക്കുന്നതിനുവേണ്ടി നിർദ്ദേശം നൽകിയിരുന്നു. അതുപ്രകാരം പാലക്കാട് ജില്ലാ ഓഫീസിൽ നിന്നും കമ്പനിയുടെ ജലഉപയോഗം 75% കുറയ്ക്കുവാൻ നിർദ്ദേശം നൽകിയിരുന്നു. ആയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പെപ്പി കമ്പനി പ്രതിദിന ജലഉപയോഗം 2017 ഫെബ്രുവരി 3 മുതൽ പ്രതിദിനം 1.50 ലക്ഷം ലിറ്ററായി കുറയ്ക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കാലവർഷം ആരംഭിച്ച ശേഷം നിയന്ത്രണം നീക്കുകയും കമ്പനി നിലവിൽ പഴയതുപോലെ ജലം ഉപയോഗിച്ചു വരികയും ചെയ്യുന്നു. കമ്പനിയുടെ പ്രതിദിന ജലഉപയോഗം കണക്ക് എല്ലാ മാസവും പാലക്കാട് ജില്ലാ ഓഫീസിൽ നൽകിവരുന്നുണ്ട്.

സംസ്ഥാനത്ത് ഭൂജലം ഉപയോഗിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്ന കുപ്പിവെള്ള നിർമ്മാണ കമ്പനികൾക്കും മറ്റു വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കും നിരാക്ഷേപപത്രം നൽകുന്നത് കേരള സംസ്ഥാന ഭൂജല അതോറിറ്റി മീറ്റിംഗിൽ ചില സ്ഥാപനങ്ങൾ അതോറിറ്റിയുടെ നിരാക്ഷേപ പത്രം ഇല്ലാതെ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് ചർച്ച ചെയ്തതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്, ആയത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സെക്രട്ടറിയെ അറിയിക്കുകയും അത് പ്രകാരം ഭൂജലം ഉപയോഗിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്ന കുപ്പിവെള്ള വ്യാവസായിക യൂണിറ്റുകൾക്ക് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും നിലവിൽ അനുവദിച്ചിട്ടുള്ള ലൈസൻസ് പുതുക്കി നൽകുന്നതിന് സംസ്ഥാന ഭൂജല അതോറിറ്റിയുടെ നിരാക്ഷേപപത്രം (12-3-2018-ാം തീയതിയിലെ ആർ.സി 4/244/2014/ത.സ്വ.ഭ.വ) തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിൻപ്രകാരമുള്ള തുടർനടപടി ക്രമങ്ങൾ ഭൂജലവകുപ്പ് ജില്ലാ ഓഫീസുകളിൽ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

(10-1-2019-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അധികവിവരം ആരായുകയും ചെയ്തു)

സമിതി ആലോചനാ അധികവിവരം

പെപ്സി കമ്പനിക്ക് പ്രതിദിനം ഉപയോഗിക്കുവാൻ അനുവദനീയമായ ഭൂജലം ഉപയോഗിച്ച് നടത്തുന്ന ഉല്പാദനത്തിനനുസരിച്ചുള്ള നികുതി ടി കമ്പനി സർക്കാരിന് നൽകുന്നുണ്ടോ എന്നത് സംബന്ധിച്ച ഒരു റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് ജലവിഭവ (ഭൂജല) വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

ജലവിഭവ (ഭൂജലം) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. GW1/205/18/ജവിവ. തീയതി 19-11-2020)

ബിൽഡിംഗ് ടാക്സ്, പ്രൊഫഷണൽ ടാക്സ് (ജീവനക്കാർ) (ട്രേഡ്) എന്നീ ഇനങ്ങളിലായി പുതുശ്ശേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന് ടാക്സ് അടവാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ജി.എസ്.ടിയും കൃത്യമായി അടവാക്കിയിട്ടുണ്ട്. വാണിജ്യ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്ന ഭൂജലത്തിന് പ്രത്യേക നികുതികളൊന്നും തന്നെ സർക്കാരിലേക്ക് പെപ്സി കമ്പനി നൽകുന്നില്ല. സംസ്ഥാനത്ത് പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്ന വ്യവസായ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ഭൂജല ഉപയോഗത്തിനുള്ള ചാർജ്ജ് ഈടാക്കുവാൻ നിലവിൽ വ്യവസ്ഥകളില്ല.

നിലവിൽ Pepsco Co India Holding (P) Ltd. എന്ന കമ്പനിയെ ഡൽഹി ആസ്ഥാനമാക്കി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്ന Varun Beverages Ltd എന്ന കമ്പനി Business Transfer Agreement പ്രകാരം ഏറ്റെടുത്തിരിക്കുകയാണ്. ടി കൈമാറ്റം കമ്പനിയോ കമ്പനി പ്രവർത്തിക്കുന്ന വൈസ് പാർക്ക് ഇൻഡസ്ട്രീസ് ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ഏജന്റിയുടെ അധികൃതരോ ഭൂജല വകുപ്പിനെ അറിയിച്ചിട്ടില്ല. Varun Beverages Ltd എന്ന കമ്പനിക്ക് സംസ്ഥാന ഭൂജല അതോറിറ്റി ഭൂജല ഉപയോഗത്തിനുള്ള എൻ.ഒ.സി. നൽകിയിട്ടില്ല. ആയതിനാൽ പ്രസ്തുത കമ്പനിയുടെ പ്രവർത്തനം സംസ്ഥാന ഭൂജല അതോറിറ്റിയുടെ അംഗീകാരം നേടിയിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ നിയമവിരുദ്ധമായ ഭൂജല ഉപയോഗം നിർത്തിവെക്കാൻ പാലക്കാട് ജില്ലാ ഓഫീസർക്ക് ഭൂജലവകുപ്പ് ഡയറക്ടർ നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

(11-2-2021-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 16

നദീജലം സംരക്ഷിച്ചുനിർത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി നദീതീരത്ത് വളർത്തേണ്ട വൃക്ഷങ്ങൾ ഏതെല്ലാമാണെന്ന് തിരിച്ചറിയുകയും മഴക്കാലത്ത് നദിയിലേക്കെത്തുന്ന ജലം നദിയുടെ അടിത്തട്ടിൽ താഴ്ത്തുന്നതിനും അതുവഴി ഭൂഗർഭ ജലനിരപ്പ് ഉയർത്തുന്നതിനും ആവശ്യമായ ശാസ്ത്രീയ പഠനം നടത്തണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

**സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി
ജലവിഭവ (ഐ.ആർ.) വകുപ്പ്**

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ഐ.ആർ.3/91/2018/ജലവിവ തീയതി 25-10-2018)

നദീജലം സംരക്ഷിക്കുക, നദിയുടെ കരകൾ സംരക്ഷിക്കുക എന്നീ ധർമ്മങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നത് അതാത് പ്രദേശത്ത് കാണപ്പെടുന്ന തനത് വൃക്ഷങ്ങൾ തന്നെയാണ്. ഇക്കാര്യത്തിൽ കൂടുതൽ പഠനം നടത്തുകയും അഭികാമ്യമായിട്ടുള്ളത് പരിശോധനയിലുമാണ്.

(10-1-2019-ലെ സമിതിരയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

ശിപാർശ നമ്പർ 17

നദീതീരത്തുള്ള കുന്നിൽ ചരിവുകളിൽ മൺതിട്ടകെട്ടിയും കരിങ്കല്ല് കെട്ടിയും ചെറിയതടയുണ്ടാക്കി മഴവെള്ളം ഭൂമിയ്ക്കിടയിലേക്ക് താഴ്ന്നിറങ്ങാൻ ഭാരതപ്പുഴയിലെ ജലവിതാനം ഒരു പരിധിവരെയെങ്കിലും നിലനിർത്താൻ കഴിയുമെന്ന് സമിതി നിരീക്ഷിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത പ്രവർത്തനങ്ങൾ നദീതടത്തിലുള്ള പഞ്ചായത്തുകളും മുൻസിപ്പാലിറ്റികളും ഏറ്റെടുത്ത് ചെയ്യണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച നടപടി

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (ആർ.സി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ആർ.സി4/231/2018/തസ്വഭവ, തീയതി 15-6-2022)

പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പ്

നദികളുടെ കൈവഴികളും നീർച്ചാലുകളും ശുദ്ധീകരിച്ച് ചെളിയും മാലിന്യങ്ങളും നീക്കി നീർമാറ്റം നിലനിർത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ജനകീയ പങ്കാളിത്തത്തോടെ നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. പുഴകളിലെ ജലവിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ഭാരതപ്പുഴയിലും പോഷക നദികളിലും തോടുകളിലും താത്കാലിക തടയണകൾ നിർമ്മിക്കാറുണ്ട്. പുഴയുടെയും, തോടുകളുടെയും തീരങ്ങളിൽ വനവൽക്കരണം നടത്തുകയും കൃഷി ഭൂമി തരിശിടുന്നതിനെതിരായി കർഷകരെ ബോധവൽക്കരണം നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ചെറു തോടുകളുടെയും കൈതോടുകളുടെയും തീരത്ത് കയർ ഭൂവസ്തു വിരിക്കുന്നതുമൂലം കരയിടിയുന്നത് ഒരു പരിധിവരെ തടയാൻ കഴിയുന്നുണ്ട്. ഹരിത കേരള മിഷന്റെ നേതൃത്വത്തിലും പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തിവരുന്നുണ്ട്.

നഗരകാര്യവകുപ്പ്

ഷോർണ്ണർ നഗരസഭ :

ഭാരതപ്പുഴയോരത്ത് ജലസംരക്ഷണത്തിന് നിർമ്മാണ മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

പട്ടാമ്പി നഗരസഭ :

കുന്നിൽ ചെരിവുകളിൽ മണൽ തിട്ടകൾകെട്ടി മഴക്കെഴികൾ വഴിയും ഭൂമിയിലേയ്ക്ക് വെള്ളം താഴുന്നതിന് പുഴയുടെ സമീപത്ത് താമസിക്കുന്നവർക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകുന്നതാണ്.

പൊന്നാമ്പി നഗരസഭ :

ജല സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി നടത്തിവരുന്നുണ്ട്.

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ :

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ ഒരു കാർഷിക മേഖല കൂടിയാണ്. ആയതിനാൽ ഭൂതലീന ജലം നശിക്കാതിരിക്കുന്നതിന് ടി കാർഷിക മേഖല സഹായകമാണ്.

രേപ്പാലം നഗരസഭ :

ഭാരതപ്പുഴയിലെ ജലവിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന് വേണ്ടിയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ നഗരസഭ ഏറ്റെടുത്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.

(12-7-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

ശിപാർശ നമ്പർ 18

ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തോട് ചേർന്ന് വീടുകൾ ഒഴികെയുള്ള പുതിയ കെട്ടിടങ്ങളും റോഡുകളും പണിയാതിരിക്കുന്നതും നദീതടപ്രദേശങ്ങളിൽ വൃഷ്ടികാലത്ത് പതിക്കുന്ന വെള്ളം ചാലുകൾ കീറിയും ഓടകളിലൂടെയും മറ്റും ചെറുജലാശയങ്ങളിലും കുളങ്ങളിലും എത്തിക്കുന്നതും പുഴയിലെ ജലത്തിന്റെ അളവ് വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ സഹായിക്കുമെന്നതിനാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ തദ്ദേശസ്വയംഭരണം, പൊതുമരാമത്ത് എന്നീ വകുപ്പുകൾ നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും അതിനായി ആവശ്യമെങ്കിൽ നിയമനിർമ്മാണങ്ങൾ നടത്തണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

സർക്കാർ സ്വീകരിച്ച തടപടി

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (ആർ.ബി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. തസ്വഭവ-ആർ.ബി3/9/2019, തീയതി 20-8-2020.)

നിലവിൽ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ നിയമ പ്രകാരം കോസ്റ്റൽ റഗുലേഷൻ സോണിന്റെ അനുമതി ലഭിച്ചതിന് ശേഷമാണ് കെട്ടിടനിർമ്മാണ അനുമതി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നൽകുന്നതെന്നും ഭാരതപ്പുഴയുടെയും പോഷക നദികളുടെയും തീരത്തോട് ചേർന്ന് അനധികൃത നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നില്ലെന്ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നുണ്ട് എന്ന് പഞ്ചായത്ത് ഡയറക്ടറും പുഴയുടെ തീരത്ത്

CRZ-ന്റെ വ്യവസ്ഥകൾ അനുസരിച്ച് മാത്രമാണ് അനുമതി നൽകി വരുന്നതെന്നും പുഴയുടെ തീരത്ത് പുതിയ കെട്ടിടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് അനുമതി നൽകുമ്പോൾ കൃത്യമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കുന്നതിന് എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗത്തിന് നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുണ്ടെന്ന് സഗരകാര്യ ഡയറക്ടറും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

(17-12-2020-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

പൊതുമരാമത്ത് (എച്ച്) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. എച്ച്/226/2019/പൊ.മ.വ. തീയതി 23-12-2021)

ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തോട് ചേർന്ന് വീടുകൾ ഒഴികെയുള്ള പുതിയ കെട്ടിടങ്ങളും റോഡുകളും പണിയാതിരിക്കുന്നതും നദീതട പ്രദേശങ്ങളിൽ വൃഷ്ടികാലത്ത് പതിക്കുന്ന വെള്ളം, ചാലുകൾ കീറിയും ഓടകളിലൂടെയും മറ്റും ചെറുജലാശയങ്ങളിലും കളങ്ങളിലും എത്തിക്കുന്നതും പുഴയിലെ ജലത്തിന്റെ അളവ് വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ സഹായിക്കുമെന്നതിനാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ ആവശ്യമായ നടപടി സ്വീകരിക്കുവാൻ ബന്ധപ്പെട്ട പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് നിരത്ത് വിഭാഗം എക്സിക്യൂട്ടീവ് എഞ്ചിനീയർമാർക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകുകയും നടപടികൾ സ്വീകരിച്ച് വരികയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്.

ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തുകൂടി നിലവിൽ പുതിയ ദേശീയപാതകളുടെ പ്രസ്താവനയും തന്നെയില്ല കൂടാതെ ദേശീയപാതകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനും വികസനത്തിനും പദ്ധതി രൂപരേഖയുടെ ഭാഗമായി പരിസ്ഥിതി ആഘാത പഠനം നടത്തുമ്പോൾ സമിതിയുടെ പ്രസ്തുത ശുപാർശ കണക്കിലെടുക്കാൻ നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

(9-2-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു)

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ (ആർ.സി.) വകുപ്പ്

(സർക്കാർ കത്ത് നം. ആർ.സി4/231/2018/തസ്വഭവ, തീയതി 15-6-2022)

പഞ്ചായത്ത് വകുപ്പ്

പുഴകളോട് ചേർന്നുള്ള കെട്ടിടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണത്തിന് നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിന് നിലവിൽ കെട്ടിട നിർമ്മാണ ചട്ടങ്ങളിൽ വ്യവസ്ഥയില്ല. നദീതട പ്രദേശങ്ങളിൽ പതിക്കുന്ന വെള്ളം നദികളിൽ എത്തിക്കുന്നതിനായി മഴക്കാല പൂർവ്വ ശുചീകരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി കാലവർഷത്തിന് മുമ്പായി ഓടകളും ചാലുകളും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ വൃത്തിയാക്കിവരുന്നുണ്ട്. ജലസംരക്ഷണത്തിനായി ജില്ലകളിലെ ഭൂരിഭാഗം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളും ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലുൾപ്പെടുത്തി ജലസ്രോതസ്സുകൾ ആഴം കൂട്ടൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സംരക്ഷണ

പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചുവരുന്നത്. ഇത്തരത്തിലുള്ള വിവിധ പ്രവർത്തികൾ വഴി ഗ്രാമീണ മേഖലകളിൽ ജലസ്രോതസ്സുകളിലെ നീരൊഴുക്ക് വർദ്ധിപ്പിച്ച്, വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനും, കടിവെള്ളക്ഷാമം പരിഹരിക്കുന്നതിനും കൃഷിക്കും മറ്റ് ആവശ്യങ്ങൾക്കും മതിയായ ജലം വേനൽക്കാലത്തും ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് സഹായകരമായിട്ടുള്ളതാണ്. കൂടാതെ ബഹു. ദേശീയ ഹരിത ട്രൈബ്യൂണൽ മുമ്പാകെ വിവിധ കേസുകൾ വർദ്ധിച്ചു വരുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും പരിപാലനത്തിനുമായി ശുചിത്വമിഷന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ 'തെളിനീരൊഴുക്കും നവകേരളം' ക്യാമ്പയിൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു.

നഗരകാര്യ വകുപ്പ്

ഷെർണൂർ നഗരസഭ :

ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്.

പട്ടാമ്പി നഗരസഭ :

പുഴയുടെ തീരത്ത് പുതിയ കെട്ടിടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് അനുമതി നൽകുമ്പോൾ കൃത്യമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കുന്നതിന് എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗത്തിന് നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

പൊന്നാമ്പി നഗരസഭ :

CRZ-ന്റെ വ്യവസ്ഥകൾ അനുസരിച്ച് മാത്രമാണ് അനുമതി നൽകി വരുന്നത്.

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ :

ചിറ്റൂർ തത്തമംഗലം നഗരസഭ പരിധിയിൽ ജെ.സി.ബി., ഹിറ്റാച്ചി ഉപയോഗിച്ച് കൊണ്ട് അകംപാടം ചാല് ഉദ്ദേശം 3 കിലോമീറ്റർ വൃത്തിയാക്കി സംരക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഒറ്റപ്പാലം നഗരസഭ :

ഒറ്റപ്പാലം നഗരസഭ പരിധിയിൽ ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്തോട് ചേർന്ന് പുതിയ കെട്ടിടങ്ങൾ പണിയുന്നില്ല. ജലത്തിന്റെ അളവ് വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നുണ്ട്.

(12-7-2022-ലെ സമിതിയോഗം പരിഗണിക്കുകയും അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.)

അദ്ധ്യായം III

നടപടി റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കാത്ത ശിപാർശകളുടെ വിശദാംശം

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ്

ശിപാർശ നമ്പർ 3

നിലവിൽ ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്ത് പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നതും പുഴമലിനീകരണത്തിന് ആക്കം കൂട്ടുന്നതുമായ ഏതെങ്കിലും സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയിൽ സമയബന്ധിതമായി മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിന് സർക്കാർ സത്വര നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും നിയമം പാലിക്കാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് 'സ്റ്റോപ്പ് മെമ്മോ' നൽകണമെന്നും അങ്ങനെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ അടിയന്തരമായി അടച്ചു പൂട്ടണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

ശിപാർശ നമ്പർ 4

ഖരമാലിന്യമുൾപ്പെടെയുള്ള നഗരമാലിന്യങ്ങളും ഡ്രെയിനേജിൽ നിന്നുമുള്ള മലിനജലവും ഭാരതപ്പുഴയിലേയ്ക്കെത്തുന്നത് തടയുവാൻ നടീതിരുന്നതുള്ള തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹായസഹകരണത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രത്യേക സ്റ്റാഡുകൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് തയ്യാറാകണമെന്നും നിയമം ലംഘിക്കുന്നവർക്കെതിരെ കർശന ശിക്ഷാ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

ശിപാർശ നമ്പർ 7

പൊതുനിരത്തുകളിലും പുഴയുടെ തീരത്തും മാലിന്യങ്ങൾ അലക്ഷ്യമായി വലിച്ചെറിയുന്നവരിൽ നിന്നും പിഴ മാത്രം ഈടാക്കുന്നതിനു പകരം ആവശ്യമെങ്കിൽ കേസെടുക്കുന്നതിനും ശിക്ഷാ വിധിയുണ്ടാകുന്നതിനും ആവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം ഉൾപ്പെടെയുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

ശിപാർശ നമ്പർ 9

പുഴകളിലും കളങ്ങളിലും മറ്റും പ്ലാസ്റ്റിക് കുപ്പികൾ എറിഞ്ഞാൽപോലും കേസ് എടുക്കാവുന്ന തരത്തിൽ സുപ്രീം കോടതി വിധി നിലനിൽക്കേ, ജലസ്രോതസ്സുകളെ മലിനപ്പെടുത്തുന്നത് വളരെ ഗൗരവതരമായ കുറ്റകൃത്യമായി കണക്കാക്കി അത്തരം സാമൂഹ്യദ്രോഹ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്ന തിനാവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം നടത്തണമെന്നും മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്താത്ത ഹോട്ടലുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ അടച്ചു പൂട്ടുന്നതിന് കർശന നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും ആയതിന് ആവശ്യമായ ഉദ്യോഗസ്ഥ സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

ശിപാർശ നമ്പർ 10

നദീതീരത്ത് റോഡ് സൗകര്യമുള്ളയിടങ്ങളിൽ ക്യാമറകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും മാലിന്യം പുഴയിലും അനുബന്ധ സ്ഥലങ്ങളിലും നിക്ഷേപിക്കുന്നതു തടയുവാൻ നിരന്തര പട്രോളിംഗ് പോലുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനും പുഴയിലെ മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനം സംബന്ധിച്ച് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് പാരിസ്ഥിതികാവബോധം നൽകുന്നതിനും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹകരണത്തോടെ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

ശിപാർശ നമ്പർ 15

പല ഉറവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മാലിന്യങ്ങൾ ഭാരതപ്പുഴയിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്ന സാഹചര്യമാണ് നിലവിലുള്ളത്. ഇതു പരിഹരിക്കുന്നതിനായി കോമൺ വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം പ്രാവർത്തികമാക്കണമെന്നും മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നത് തടയാൻ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് മുൻകൈയെടുത്ത് എല്ലാ വകുപ്പുകളുടെയും സഹകരണത്തോടെ ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

ശിപാർശ നമ്പർ 19

ഭാരതപ്പുഴയുടെ നദീതടങ്ങളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതും ഭാവിയിൽ പണികഴിപ്പിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യതയുള്ളതുമായ പ്ലാറ്റ് സമുച്ചയങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മനുഷ്യവിസർജ്ജ്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള എല്ലാവിധ മാലിന്യങ്ങളും യാതൊരു കാരണവശാലും ഭാരതപ്പുഴയിലും അതിന്റെ തീരത്തും നിക്ഷേപിക്കപ്പെടാതിരിക്കുന്നതിനും സ്വമേധയാ എത്തപ്പെടാ തിരിക്കുന്നതിനും അതതു തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റ് വകുപ്പുകളും ഏകോപനത്തോടെ നിതരന്ത ജാഗ്രത പുലർത്തണമെന്ന് സമിതി ശിപാർശ ചെയ്യുന്നു.

അദ്ധ്യായം IV

സമിതി വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ആവശ്യപ്പെട്ട ശിപാർശകൾ സംബന്ധിച്ച വിശദാംശം

റവന്യൂ (പി) വകുപ്പ്

ശിപാർശ നമ്പർ 1

ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണം തടയുന്നതിനും നദിയെ ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും ജനപ്രതിനിധികളെയും ഈ മേഖലയിലെ വിദഗ്ദ്ധരെയും ഉൾപ്പെടുത്തി വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനം ഉറപ്പാക്കി സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ് സുസാദ്ധ്യമാക്കത്തക്ക നിലയിൽ സവിശേഷ അധികാരത്തോടുകൂടിയ 'ഭാരതപ്പുഴ

സംരക്ഷണ അതോറിറ്റി രൂപീകരിക്കണമെന്നും നാഷണൽ റിവർ നെറ്റ് വർക്കിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുവാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാരിനോട് ആവശ്യപ്പെടണമെന്ന സമിതി ശുപാർശയുടെ നിലവിലെ സ്ഥിതി ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് റവന്യൂ (പി) വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

ആഭ്യന്തര (ജി) വകുപ്പ്

ശിപാർശ നമ്പർ - 6 ന്റെ സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട അധികവിവരം

വിവിധ കേസുകളുടെ ഭാഗമായി പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ മൂന്ന് മാസത്തിനകം നടപടി ക്രമങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി ലേലം ചെയ്യുകയോ ആവശ്യമായ മറ്റ് നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതാണ് അഭികാമ്യം. ആയതിനാൽ പോലീസ് സ്റ്റേഷനുകളിൽ പിടിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ കഴിയുന്നതും വേഗം അവിടെ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് ആഭ്യന്തര വകുപ്പിനോട് സമിതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പ്

ശിപാർശ നം. 9 ന്റെ സമിതി ആവശ്യപ്പെട്ട അധികവിവരം

സുപ്രീംകോടതി വിധിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ജലസ്രോതസ്സുകൾ മലിനപ്പെടുത്തുന്നത് കുറയ്ക്കുകയായി കണക്കാക്കി അത്തരം സാമൂഹ്യദ്രോഹ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നടപടി സ്വീകരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നിയമ നിർമ്മാണം നടത്തുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പിനോട് സമിതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

അദ്ധ്യായം V

സമിതിയുടെ തുടർ ശുപാർശകൾ

1. നിലവിൽ ഭാരതപ്പുഴയുടെ തീരത്ത് പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നതും പുഴമലിനീകരണത്തിന് ആക്കംകൂട്ടുന്നതുമായ ഏതെങ്കിലും സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയിൽ സമയബന്ധിതമായി മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിന് സർക്കാർ സൗകര്യ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും നിയമം പാലിക്കാത്ത സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് 'സ്റ്റോപ്പ് മെമ്മോ' നൽകണമെന്നും അങ്ങനെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ അടിയന്തരമായി അടച്ചു പൂട്ടണമെന്നും സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.
2. ഖരമാലിന്യമുൾപ്പെടെയുള്ള നഗരമാലിന്യങ്ങളും ഡ്രെയിനേജിൽ നിന്നുള്ള മലിനജലവും ഭാരതപ്പുഴയിലേയ്ക്കൊഴുത്തുന്നത് തടയുവാൻ നദീതീരത്തുള്ള തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹായസഹകരണത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രത്യേക സ്റ്റാഡുകൾ

രൂപീകരിക്കുന്നതിന് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് തയ്യാറാകണമെന്നും നിയമം ലംഘിക്കുന്നവർക്കെതിരെ കർശന ശിക്ഷാനടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

3. പൊതു നിരത്തുകളിലും പുഴയുടെ തീരത്തും മാലിന്യങ്ങൾ അലക്ഷ്യമായി വലിച്ചെറിയുന്നവരിൽ നിന്നും പിഴ മാത്രം ഈടാക്കുന്നതിനു പകരം ആവശ്യമെങ്കിൽ കേസെടുക്കുന്നതിനും ശിക്ഷാ വിധിയുണ്ടാകുന്നതിനും ആവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം ഉൾപ്പെടെയുള്ള നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

4. പുഴകളിലും കളങ്ങളിലും മറ്റും പ്ലാസ്റ്റിക് കുപ്പികൾ എറിഞ്ഞാൽപോലും കേസ് എടുക്കാവുന്ന തരത്തിൽ സൂപ്രീം കോടതി വിധി നിലനിൽക്കെ, ജലസ്രോതസ്സുകളെ മലിനപ്പെടുത്തുന്നത് വളരെ ഗൗരവതരമായ കുറ്റകൃത്യമായി കണക്കാക്കി അത്തരം സാമൂഹ്യദ്രോഹ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നിയമനിർമ്മാണം നടത്തണമെന്നും മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്താത്ത ഹോട്ടലുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ അടച്ചു പൂട്ടുന്നതിന് കർശന നടപടി സ്വീകരിക്കണമെന്നും ആയതിന് ആവശ്യമായ ഉദ്യോഗസ്ഥ സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തണമെന്നും സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

5. നദീതീരത്ത് റോഡ് സൗകര്യമുള്ളയിടങ്ങളിൽ ക്യാമറകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും മാലിന്യം പുഴയിലും അനുബന്ധ സ്ഥലങ്ങളിലും നിക്ഷേപിക്കുന്നതു തടയുവാൻ നിരന്തര പട്രോളിംഗ് പോലുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനും പുഴയിലെ മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനം സംബന്ധിച്ച് പൊതുജനങ്ങൾക്ക് പാരിസ്ഥിതികാവബോധം നൽകുന്നതിനും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സഹകരണത്തോടെ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

6. പല ഉറവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മാലിന്യങ്ങൾ ഭാരതപ്പുഴയിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്ന സാഹചര്യമാണ് നിലവിലുള്ളത്. ഇതു പരിഹരിക്കുന്നതിനായി കോമൺ വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം പ്രാവർത്തികമാക്കണമെന്നും മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കുന്നത് തടയാൻ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പ് മുൻകൈയെടുത്ത് എല്ലാ വകുപ്പുകളുടെയും സഹകരണത്തോടെ ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്നും സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ശുപാർശ ചെയ്യുന്നു.

7. ഭാരതപ്പുഴയുടെ നദീതടങ്ങളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതും ഭാവിയിൽ പണികഴിപ്പിക്കുവാൻ സാദ്ധ്യതയുള്ളതുമായ ഫ്ലാറ്റ് സമുച്ചയങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മനുഷ്യവിസർജ്ജ്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള യാതൊരു മാലിന്യങ്ങളും ഒരു കാരണവശാലും ഭാരതപ്പുഴയിലും അതിന്റെ

തീർത്തും നിക്ഷേപിക്കപ്പെടാതിരിക്കുന്നതിനും സ്വമേധയാ എത്തപ്പെടാതിരിക്കുന്നതിനും അതതു തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റ് വകുപ്പുകളും ഏകോപനത്തോടെ നിതാന്ത ജാഗ്രത പുലർത്തണമെന്ന് സമിതി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

8. ഭാരതപ്പുഴയുടെ മലിനീകരണം തടയുന്നതിനും നദിയെ ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും ജനപ്രതിനിധികളെയും ഈ മേഖലയിലെ വിദഗ്ദ്ധരെയും ഉൾപ്പെടുത്തി വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനം ഉറപ്പാക്കി സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ് സുസാധ്യമാക്കത്തക്ക നിലയിൽ സവിശേഷ അധികാരത്തോടുകൂടിയ 'ഭാരതപ്പുഴ സംരക്ഷണ അതോറിറ്റി' രൂപീകരിക്കണമെന്നും നാഷണൽ റിവർ നെറ്റ് വർക്കിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുവാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാരിനോട് ആവശ്യപ്പെടണമെന്ന സമിതിയുടെ ശുപാർശയുടെ നിലവിലെ സ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച് വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കണമെന്നും സമിതി റവന്യൂ വകുപ്പിനോട് ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

9. വിവിധ കേസുകളുടെ ഭാഗമായി പിടിച്ചെടുത്ത വാഹനങ്ങൾ മൂന്ന് മാസത്തിനകം നടപടി ക്രമങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി ലേലം ചെയ്യുകയോ ആവശ്യമായ മറ്റ് നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതാണ് അടികാമ്യം. ആയതിനാൽ ചോലിസ് സ്റ്റേഷനുകളിൽ പിടിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന വാഹനങ്ങൾ കഴിയുന്നതും വേഗം അവിടെ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്നതിന് ആവശ്യമായ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കണമെന്ന് ആഭ്യന്തര വകുപ്പിനോട് സമിതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

10. സുപ്രീംകോടതി വിധിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ജലസ്രോതസ്സുകൾ മലിനപ്പെടുത്തുന്നത് കുറയ്ക്കുവാനായി കണക്കാക്കി അത്തരം സാമൂഹ്യദ്രോഹ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നവർക്കെതിരെ കർശന നിയമനടപടി സ്വീകരിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നിയമ നിർമ്മാണം നടത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച് വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് പരിസ്ഥിതി (എ) വകുപ്പിനോട് സമിതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

ഇ. കെ. വിജയൻ,

അധ്യക്ഷൻ,

പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിച്ച കമ്മിറ്റി.

തിരുവനന്തപുരം,
2022 ജൂലൈ 12.